

15.12.2021

STM051:00/2020
VN/24924/2020

TIIVISTELMÄ PALKON SUOSITUKSESTA SUUN ULKOPUOLELLA VALMISTETTAVAT HAMMASPAIKAT JA -KRUUNUT

Suositus hyväksytty Palkon kokouksessa 15.12.2021

Suosituksen mukaan suun ulkopuolella valmistettavat hammaspaikat ja -kruunut kuuluvat terveydenhuollon palveluvalikoimaan laajojen, vähintään kolme hammaspintaa käsittävien vaurioiden hoidossa yhdenvertaisena vaihtoehtona yhdistelmämuovista valmistettavien paikkojen ja kruunujen kanssa. Tehtäessä päätöstä yksittäistapauksessa valittavasta menetelmästä pitää huomioida ennusteeseen vaikuttavat tekijät, etenkin mahdollisen karies-sairauden riski. Pienissä vaurioissa (1–2 hammaspintaa) suun ulkopuolella valmistettavat paikat eivät kuulu palveluvalikoimaan.

Suositus koskee vähintään 18-vuotiaiden potilaiden pysyvien hampaiden vaurioiden korjaamista suun ulkopuolella valmistetuilla paikoilla ja kruunuilla (epäsuora tekniikka). Menetelmässä puhdistettu vaurioalue jäljennetään jäljennösaineella tai digitaalisesti. Jäljennöksen perusteella valmistetaan paikka tai kruunu, joka sementoidaan kiinni hampaaseen.

Nykyisin suurin osa hampaiden korjauksista tehdään suoralla tekniikalla eli paikka tai kruunu valmistetaan täyteaineesta suoraan hampaaseen. Yleisimmin käytetään valolla kovetettavaa yhdistelmämuovia.

Karies on hampaan vaurioitumisen yleisin syy. Edetessään karies johtaa hampaan kovakudoksen tuhoutumiseen, hampaan ytimen tulehdukseen ja se voi lopulta johtaa hampaan menettämiseen. Muita hampaan vaurioitumisen syitä ovat mm. hampaan tai paikan lohkeaminen, paikan irtoaminen tai hampaiden kuluminen eri syistä.

Tehtäessä päätöstä yksittäisen hampaan hoidosta tulee aina huomioida hampaan vaurion laajuus, yksittäisen hampaan merkitys koko purennalle sekä potilaaseen liittyvät ennustetta heikentävät riskitekijät, kuten kariessairauden riski. Ainoastaan puuttamalla tarvittaessa sairauden riskitekijöihin voidaan sitä hallita menestyksellisesti ja välttyä toistuvilta paikkauksilta.

Jos kariessairauden riskitekijät ovat hallinnassa ja vaurio on laaja, suun ulkopuolella valmistettu paikka tai kruunu voi laajoissa, vähintään kolmen pinnan paikoissa ja kruunuissa olla hammaslääketieteellisesti yhdenvertainen vaihtoehto yhdistelmämuovipaikan rinnalla. Mikäli riskitekijöitä ei saada hallintaan, voi laajoissa vaurioissa myös hampaan poisto olla perusteltu vaihtoehto yhdistelmämuovipaikalle.

Pienissä vaurioissa (1–2 hammaspintaa) suoralla tekniikalla valmistettavat yhdistelmämuovipaikat ovat hammaslääketieteellisesti perusteltu hoitomenetelmä, eikä kalliimmilla epäsuoran tekniikan paikoilla ole saavutettavissa kestävämpää hoitotulosta. Näin ollen epäsuoralla tekniikalla valmistetut 1-2 pinnan paikat eivät kuulu terveydenhuollon palveluvalikoimaan.

Suun ulkopuolella valmistettavasta paikasta tai kruunusta potilaalle aiheutuvat välittömät kustannukset ovat suuremmat kuin suoran tekniikan muovipaikan. Viime kädessä hoitopäätös tehdään yhteisymmärryksessä potilaan kanssa.

Palko arvioi, että suosituksesta aiheutuisi julkiselle taloudelle korkeintaan 5–10 miljoonan euron lisäkustannus vuodessa, mikäli epäsuoran tekniikan osuus kaikista paikkauksista nousisi neljännekseen. Julkisen talouden kustannusten lisäyksen tasoittuminen on kuitenkin mahdollista, mikäli suun ulkopuolella valmistetut pakat ja kruunut vähentävät hoidon tarvetta pitemmällä aikavälillä.

Tämä on tiivistelmä terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto Palkon hyväksymästä suosituksesta. Varsinaisen suosituksen ja sen taustamateriaalin löydät Palkon kotisivuilta [valmiiden suositusten sivulta](#).

Kotisivuilta löydät myös tiivistelmän [ruotsin](#)- ja [englanninkieliset](#) versiot.

Palko toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja sen tehtävänä on antaa suosituksia terveydenhuollon menetelmien kuulumisesta julkisesti rahoitettuun terveydenhuoltoon. Lisätietoja terveydenhuollon palveluvalikoimasta voit lukea [Palkon kotisivuilta](#).